

Danskerne er blevet mere demensvenlige

Undersøgelse af danskernes viden og holdning til demenssygdomme 2016 – 2018

0.	Resumé.....	2
1.	Flere ved mere og færre ingenting om demens	3
2.	Flere ved hvordan de kan hjælpe demenspatienter	4
3.	Misforståelser, fordomme og tabu om demens	5
2.	Demensvenner en succes.....	7
3.	Om undersøgelsen	10

”Der er brug for mere viden om demens i samfundet. Mennesker med demens og deres pårørende skal mødes med forståelse og venlighed, ligesom der i nogle tilfælde også kan være brug for en hjælpende hånd.”

Demenshandlingsplan, Initiativ 14

Sådan står der i et af dokumenterne bag Danmarks nationale demenshandlingsplan, som et enigt Folketing bakker op om. Alzheimerforeningen lancerede i 2016 en oplysnings- og engagements kampagne med det mål at finde 100.000 Demensvenner. Demensvenner får både mere viden om demens og løbende informationer om, hvordan de kan give en hjælpende hånd. Som en del af kampagnen er et repræsentativt udsnit af den danske befolkning blevet spurgt om deres viden om og holdninger til demens. Vi spurgte i 2016 og gentog spørgsmålene i 2018. Konklusionen på undersøgelsen er klar:

Danskerne er blevet mere demensvenlige.

o. Resumé

Som en del af oplysnings- og engagementskampagnen Demensvenner bad Alzheimerforeningen analyseinstituttet YouGov om at spørge et repræsentativt udsnit af den danske befolkning over 18 år om deres viden om og holdninger til demens. Undersøgelsen blev foretaget i 2016 og gentaget i 2018. Undersøgelserne viste bl.a.:

- **Flere danskere ved mere om demens**

- Andelen af danskere, der har indgående eller stor viden om demenssygdomme er fra 2016 til 2018 **steget med 33 procent** fra 11 procent til 15 procent.
- Andelen af danskere der kun har lidt eller ingen viden om demenssygdomme er fra 2016 til 2018 faldet med 20 procent fra 54 procent til 42 procent.

- **Flere ved hvordan de kan hjælpe et menneske med demenssygdom**

- Andelen af danskere, der er helt sikre på, hvad de skal gøre, eller ved meget om, hvordan de skal håndtere det, hvis en person i deres nære omgangskreds får demens, er **næsten tredoblet fra 2016 til 2018** fra syv til 18 procent.
- Men selvom der er færre i 2018 end i 2016, er det stadig hver fjerde dansker, der ingenting ved om, hvordan de skal håndtere det, hvis en person i deres nære omgangskreds får en demenssygdom.

- **Demenssygdom er fortsat et tabu for mange danskere**

- Næsten **fire ud af ti danskere** er helt enige eller delvist enige i, at det er tabubelagt at tale om demens.
- Men stort set ingen danskerne (2 procent) er helt enige i, at de selv vil holde det hemmeligt over for deres omgangskreds, hvis deres partner får en demenssygdom.
- Selvom demenssygdom er den femte hyppigste dødsårsag, **ved tre ud af fire danskere** fortsat ikke, at demenssygdom er dødelig. Andelen er dog faldet med næsten ti procent fra 2016 til 2018.

- **Alzheimerforeningens Demensven-kampagne virker**

- Andelen af danskere, der har set eller hørt om Alzheimerforeningens Demensven-kampagne er **fordoblet på to år** fra syv til 15 procent.
- Andelen af personer, der selv mener, at de har stor eller indgående viden om demens, er **2½ gange større** blandt dem, der har set Demensven-kampagnen sammenlignet med dem, der ikke har – også hvis man tager højde for om demensvennen kender en person med demens i forvejen.
- På samme måde er andelen af danskere, der ved meget om eller er helt sikre på, hvad de skal gøre, hvis en person i deres nære omgangskreds får en demenssygdom, mere end **dobbelt så stor** blandt dem, der har set Demensven-kampagnen sammenlignet med dem, der ikke har.

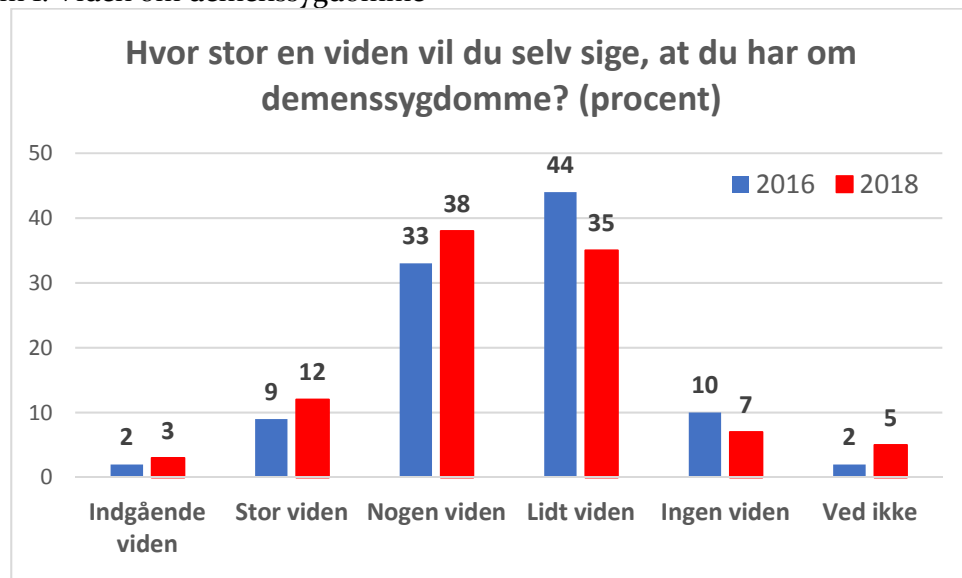
1. Flere ved mere og færre ingenting om demens

Demens er en folkesygdom, og i dag ved de fleste danskere noget eller har stor eller indgående viden om demenssygdomme. Kun hver tiende dansker mener, at de ingenting ved eller svarede ved ikke til spørgsmålet om, hvor stor viden de har om demenssygdomme.

Danskerne har også fået mere viden om demens. Siden 2016 er danskernes viden om demenssygdomme nemlig steget markant, så der i dag i modsætning til 2016 er lidt flere danskere, der mener, at de har nogen, stor eller indgående viden om demens, end der er danskere der siger, at de har lidt eller ingen viden om demens.

Selvom der er tale om små ændringer, er de statistisk signifikante og markante. Andelen af danskere, der siger, at de har stor eller indgående viden om demenssygdomme er steget med 33 procent fra 11 procent i 2016 til 15 procent i 2018. Samtidig er andelen af danskere der kun har lidt viden om demens faldet med 25 procent fra 44 procent i 2016 til 35 procent i dag, mens dem, der ingenting ved om demens er faldet med mere end 40 procent fra 10 til syv procent. Se diagram 1

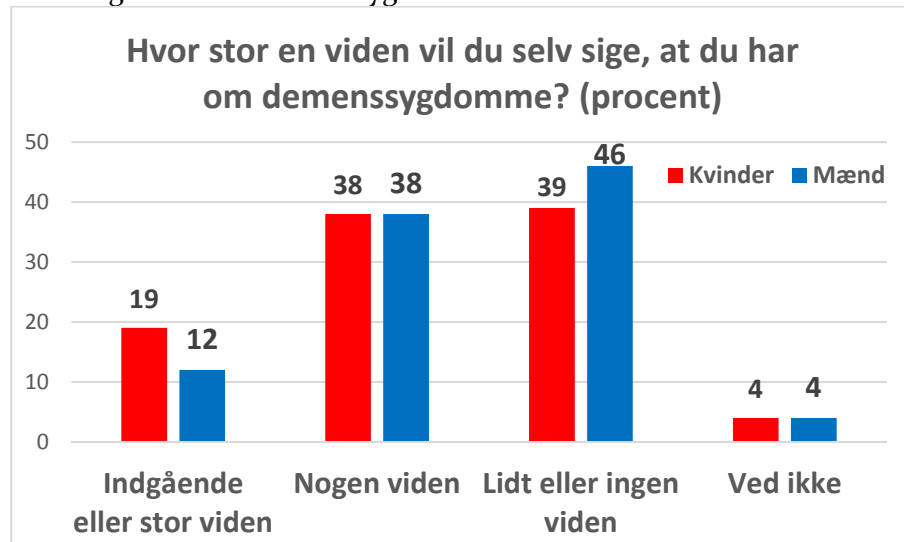
Diagram 1: Viden om demenssygdomme ¹

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov, 2016 og 2018

Demenssygdom rammer især kvinder. Der er således mere end dobbelt så mange kvinder som mænd, der har en demenssygdom. Der er også langt flere kvinder end mænd, der er omsorgsgivende pårørende eller som til dagligt arbejder med mennesker med demenssygdom. Derfor er det nok heller ikke overraskende at andelen af kvinder, der ved noget eller meget om demens er markant højere hos kvinder end hos mænd. Andelen af danskere, der selv mener, at de har indgående eller stor viden om demenssygdomme er således næste to gange så stor hos kvinder sammenlignet med mænd. Se diagram 2.

¹ Spørgsmålet i begge år lød: *Hvor stor en viden vil du selv sige, at du har om demenssygdomme (fx. symptomer/tegn på demens og viden om sygdomsforløb)?* Der var følgende svarmuligheder: *Ingen viden, lidt viden, nogen viden, stor viden, indgående viden, ved ikke*. P(95%)værdi for alle svarkategorier <0,05.

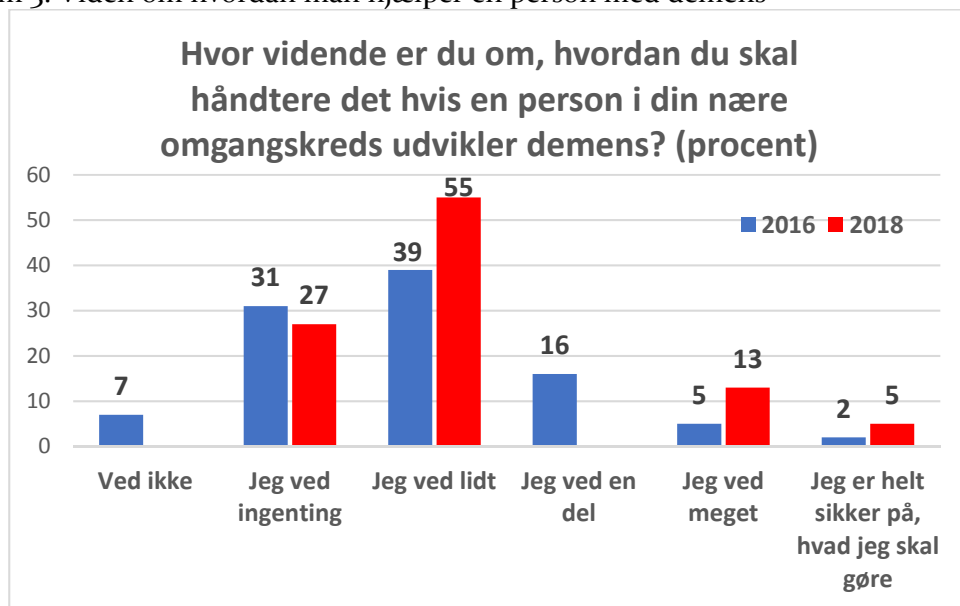
Diagram 2: Køn og viden om demenssygdomme ²

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2018

2. Flere ved hvordan de kan hjælpe demenspatienter

Flere end ½ million danskere er i familie, nære venner eller kolleger til en person, der har en demenssygdom. For demenspatienten er det afgørende at blive mødt med forståelse og viden - bl.a. om hvordan andre kan hjælpe dem i hverdagen. Heldigvis ved flertallet af danskerne i nogen grad, hvordan de skal håndtere det, hvis en person i deres nære omgangskreds udvikler demens. Og næsten hver femte dansker svarer, at de ved meget eller er helt sikre på, hvad de skal gøre, hvis en person i deres nære omgangskreds får en demenssygdom.

Diagram 3: Viden om hvordan man hjælper en person med demens

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2016 og 2018

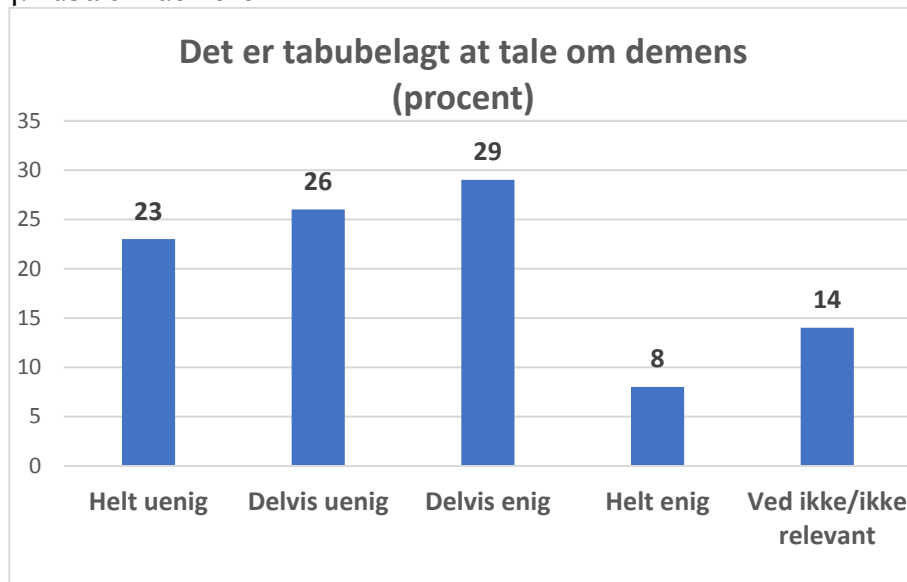
² Der var stort set lige mange kvinder (1.000) og mænd (1.008), der deltog i undersøgelsen i 2018. Der blev ikke foretaget en kønsspecifik analyse i 2016. P(95%)værdi for indgående/stor viden = 0, for lidt eller ingen viden P(95%) = 0,005. Der var ingen signifikant forskel for de to øvrige svarkategorier. For spørgsmål se note 1

Og der er kommet flere siden 2016. Andelen af danskere over 18 år, der ved meget om hvad de skal gøre, hvis en person i deres nære omgangskreds får demens, er næsten tredoblet fra fem procent i 2016 til 13 procent i 2018. Samtidig er andelen af danskere, der er helt sikre på, hvad de skal gøre, fordoblet fra to til fem procent i samme periode. I den anden ende er andelen af danskere der ingenting ved om hvad de skal gøre, hvis en person i deres nære omgangskreds får demens, faldet fra 31 procent i 2016 til 27 procent i 2018 – se diagram 3.³

3. Misforståelser, fordomme og tabu om demens

Selvom flere ved mere om demens, og der er flere, der ved hvordan de kan hjælpe, hvis et menneske i deres nære omgangskreds får demens, er demenssygdom stadig tabu for mange. Næsten fire ud af ti danskere er således i 2018 helt enige eller delvist enige i, at det er tabubelagt at tale om demens. Se diagram 4.

Diagram 4: Tabu om demens⁴

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2018

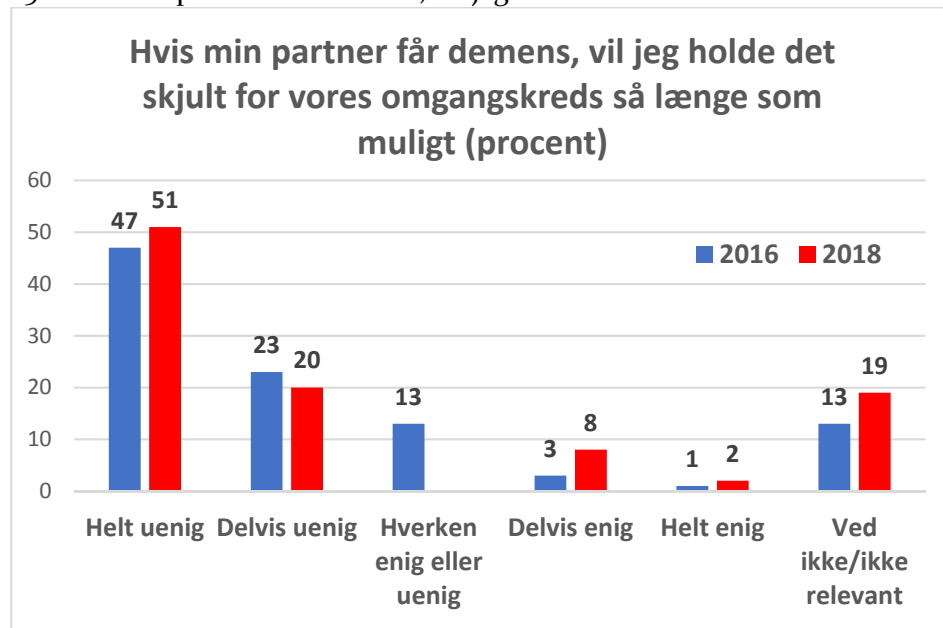
Når det drejer sig om hvordan danskerne selv vil reagere, hvis deres partner får en demenssygdom, ser billedet heldigvis anderledes ud. Flere end halvdelen af de adspurgte er helt uenige i, at de vil holde det skjult for deres omgangskreds, hvis deres partner fik en demenssygdom. Og andelen er ydermere vokset en lille men dog signifikant, smule fra 2016 til 2018. Stort set ingen danskerne er helt enige i at de vil holde det hemmeligt over

³ Spørgsmålet lød: "Hvor vidende er du om, hvordan du skal håndtere det (her tænkes både på det praktiske og det følelsesmæssige plan), hvis en person i din nære familie/omgangskreds på et tidspunkt udvikler demens?" Der var følgende svarmuligheder (procentdel for 2016 og 2018 i parentes): Jeg ved ingenting om hvad jeg skal gøre (31% / 27%); Jeg ved lidt om, hvad jeg skal gøre (39% / 55%); Jeg ved en del om, hvad jeg skal gøre (Denne svarmulighed indgik kun i 2016 (16%). Derfor er der ikke konkluderet på denne eller kategorien "jeg ved lidt"); Jeg ved meget om, hvad jeg skal gøre (5% / 13%); Jeg er helt sikker på, hvad jeg skal gøre (2% / 5%); Ved ikke indgik kun i 2016. Forskellen er for de sammenlignede kategorier signifikant med $P(95\%)$ værdi $<0,05$.

⁴ Spørgsmålet lød: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om demens? Det er tabubelagt at tale om demens. Der var følgende svarmuligheder: Helt uenig, delvis uenig, Delvis enig, Helt enig, Ved ikke/ikke relevant. Der blev ikke spurgt om dette spørgsmål i 2016.

for deres omgangskreds, hvis deres partner fik en demenssygdom, og selvom andelen er vokset fra 2016 til 2018, er det stadigvæk kun to procent. Se diagram 5.

Diagram 5: Hvis min partner får demens, vil jeg⁵

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2016, 2018

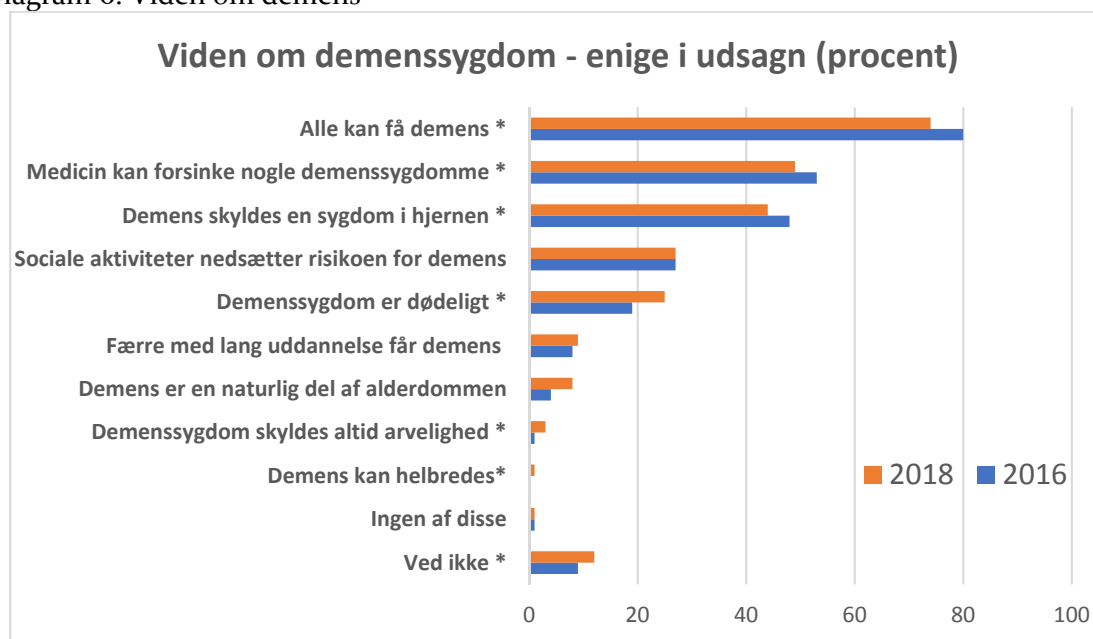
Går man lidt tættere på danskernes viden om demens og spørger ind til mere detaljeret viden om hvordan sygdommen opstår og muligheder for behandling, bliver billedet en smule mere broget.

Langt de fleste danskere ved at demenssygdom kan ramme alle, og ca. halvdelen ved at medicinsk behandling kan forsinke sygdomsudviklingen for visse demenssygdomme. Positivt er også, at kun ca. en tiendedel af alle danskere fortsat tror, at demens er en naturlig del af alderdommen. (Se diagram 6)

Men der er stadig flest danskere, der ikke ved, at demens skyldes en sygdom i hjernen, og selvom demenssygdom er den femte hyppigste dødsårsag i Danmark, ved langt de fleste danskere stadig ikke at demenssygdom er dødelig. (Se diagram 6).

Selvom danskerne er blevet mere demensvenlige, og flere selv mener at de har stor viden om demens, ser det ud til, at det er gået den anden vej når det kommer til mere detaljeret viden om demenssygdom. Der er således dobbelt så mange, der i 2018 var enige i, at demens er en naturlig del af alderdommen, sammenlignet med 2016. Og andelen af danskere, der ved at demens skyldes en sygdom i hjernen er faldet fra 48 procent i 2016 til 44 procent i 2018. Til gengæld ved markant flere danskere i 2018 sammenlignet med 2016, at demenssygdomme er dødelige.

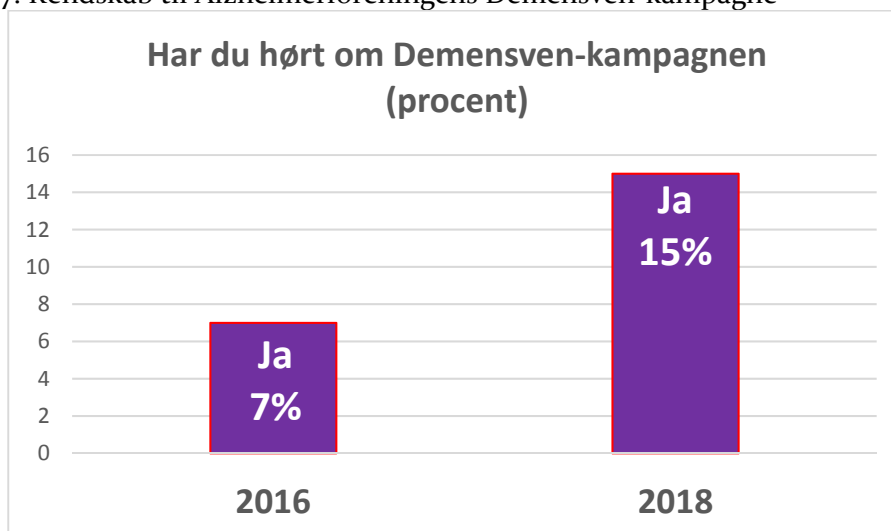
⁵ Spørgsmålet lød: *Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om demens?. Hvis min partner får demens, vil jeg holde det skjult for vores omgangskreds så længe som muligt.* Der var følgende svarmuligheder: *Helt uenig, delvis uenig, Hverken enig eller uenig* (spørgsmålet blev kun stillet i 2016) *Delvis enig, Helt enig, Ved ikke/ikke relevant.* Der er kun konkluderet på svarkategorierne *"Helt enig"* og *"Helt uenig"*, da det for disse kategorier vurderes ikke at have betydning at svarmuligheden *"Hverken enig eller uenig"* kun blev givet i 2016. Forskellen er for de sammenlignede kategorier signifikant med $P(95\%)\text{værdi} < 0,05$.

Diagram 6: Viden om demens ⁶

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2016, 2018. * = forskel er signifikant

2. Demensvenner en succes

I 2016 lancerede Alzheimerforeningen kampagnen Demensvenner. Kampagnen er inspireret af en tilsvarende kampagne i England, hvor der nu er flere end tre millioner Demensvenner. I Danmark har Alzheimerforeningen på to år fundet 60.000 Demensvenner. ⁷

Diagram 7: Kendskab til Alzheimerforeningens Demensven-kampagne ⁸

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2016, 2018

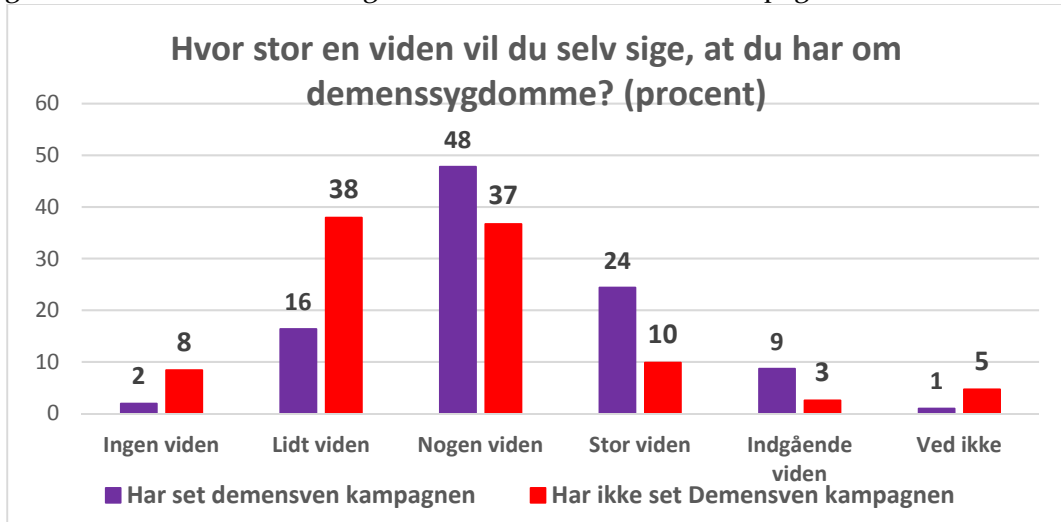
⁶ Spørgsmålet lød: *Hvilke af disse udsagn om demens mener du er sande? Du kan markere flere svar.* P(95%) værdi for svarkategori markeret med * <0,05.

⁷ En Demensven er en person, der har sagt ja til at få mere viden om demens, og som vil bruge denne viden til at hjælpe mennesker berørt af demens. Det koster ikke noget at blive Demensven og det er gratis at modtage informationer om hvordan man selv kan hjælpe demenspatienter og deres familier. Demensven-kampagne er bl.a. støttet af Sundhedsstyrelsens Satspuljebevilling til demenshandlingsplan og Trygfonden. Se <http://www.demensven.dk>

⁸ Spørgsmålet lød: *Har du set eller hørt om kampagnen "Demensven"?*

Siden Demensven-kampagnen blev lanceret er kendskabet til kampagnen næsten fordoblet. Hver syvende dansker over 18 år har således i 2018 set eller hørt om Demensven-kampagnen. I 2016 var det hver fjortende. (Se diagram 7).

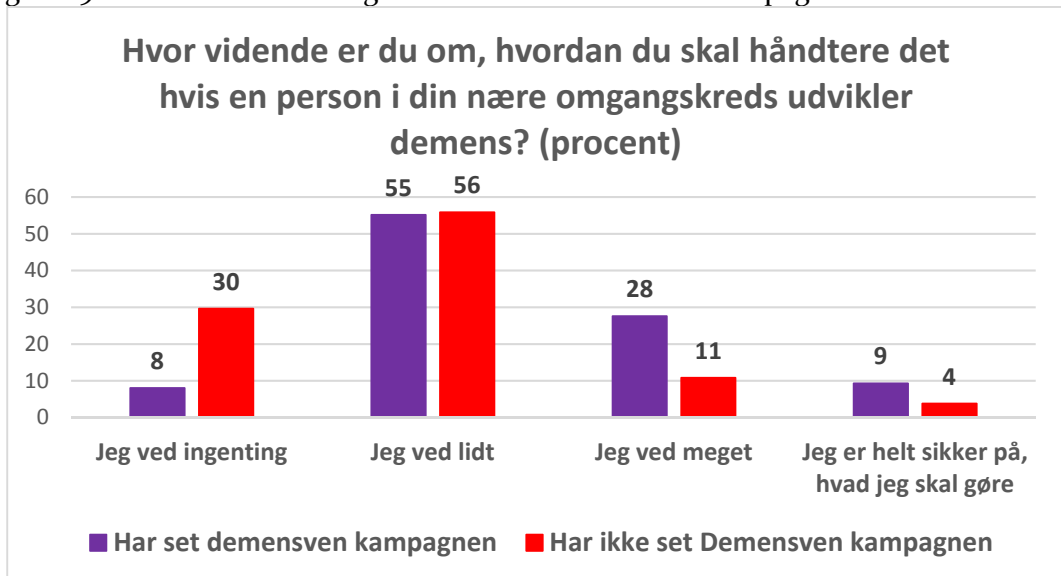
Diagram 8: Viden om demens og kendskab til Demensven-kampagnen ⁹

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2018

Demensven-kampagnen handler både om mere viden om demens og om større forståelse og kendskab til hvordan man selv kan hjælpe en person med demenssygdom. Kigger man derfor på dem, der har svaret ja til, at de har set eller hørt om Demensven-kampagnen, og sammenligner dem med de personer, der hverken har set eller hørt til kampagnen, er der noget der tyder på, at Demensven-kampagnen virker. Andelen af personer, der har stor eller indgående viden om demens, er således 2½ gange større blandt dem, der har set Demensven-kampagnen sammenlignet med dem, der ikke har. (se diagram 8)

Diagram 9: Viden om demens og kendskab til Demensven-kampagnen ¹⁰

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2018

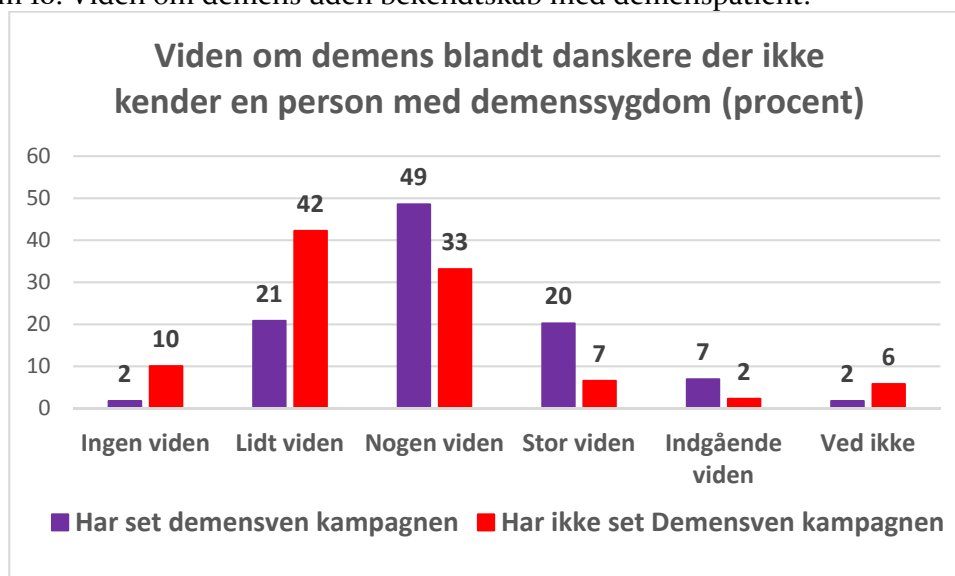
⁹ For spørgsmål – se note 2. Alle forskelle er signifikant med P(95%)værdi <0,005

¹⁰ For spørgsmål – se note 3. Alle forskelle på nær *Jeg ved lidt* er signifikant med P(95%)værdi <0,005

Det ser også ud til, at Demensven-kampagnen har medvirket til, at flere danskere ved hvordan de skal hjælpe, hvis en person i deres omgangskreds får en demenssygdom. Andelen af danskere, der ved meget om eller er helt sikre på, hvad de skal gøre, hvis en person i deres nære omgangskreds får en demenssygdom, er således mere end dobbelt så stor blandt dem, der kender til Alzheimerforeningens Demensven-kampagne sammenlignet med dem, der ikke kender til kampagnen. (Se diagram 9).

En del af de personer, der har set Demensven-kampagnen, kender i forvejen en person med demens, og må derfor formodes at have et vist forudgående kendskab til demens. Men "renser" man for disse personer og alene ser på de respondenter, der ikke i forvejen kender en person med demenssygdom – og som derfor heller ikke arbejder med demens til dagligt – er der stadig markant forskel på om de har kendskab til Demensvenkampagnen eller ej. Andelen af respondenter, der har stor eller indgående viden om demens, er således tre gange større blandt danskere, der har set Demensven-kampagnen, men som ikke i forvejen kender en person med demenssygdom, sammenlignet med danskere, der ikke har kendskab til Demensven-kampagnen. (se diagram 10).

Diagram 10: Viden om demens uden bekendtskab med demenspatient.¹¹

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2018.

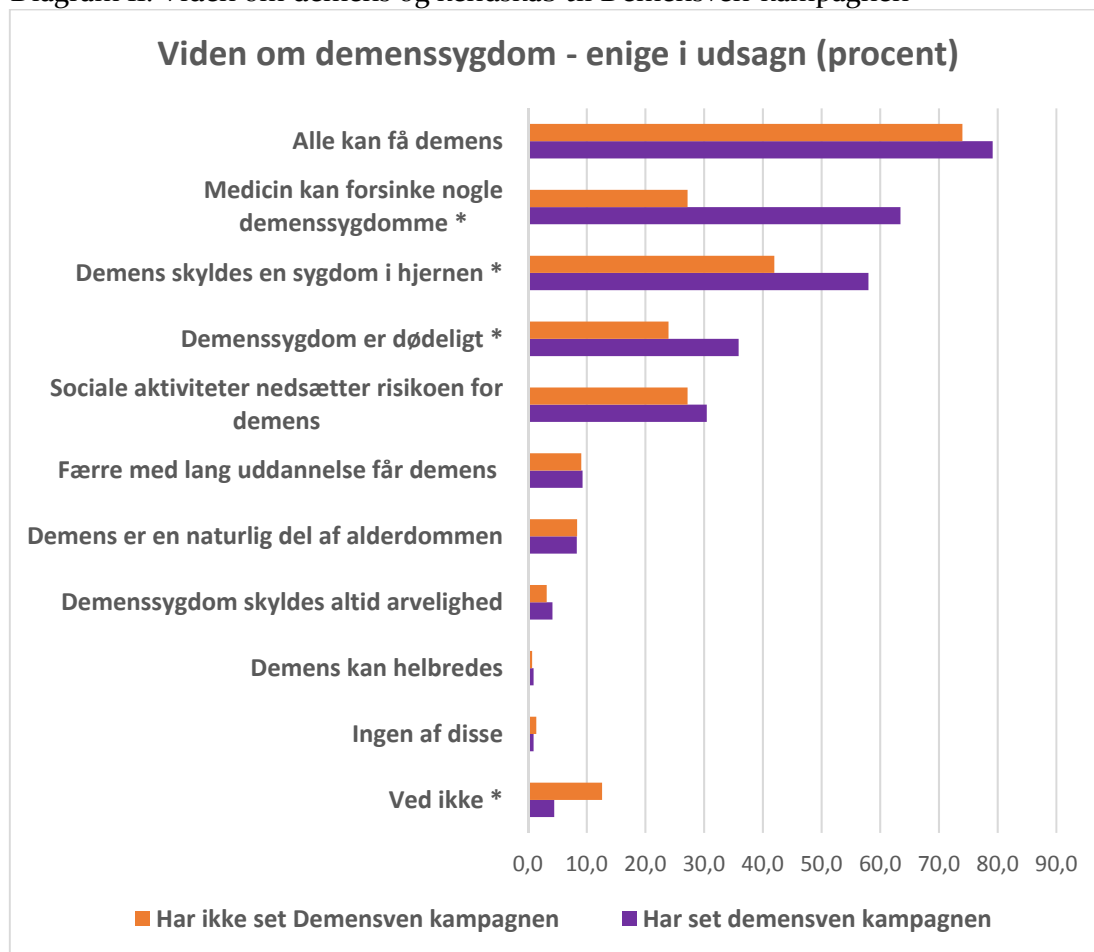
Når det handler om mere detaljeret viden om demenssygdomme, tyder undersøgelsen også på at Demensven-kampagnen medvirker til øget viden om demens. Andelen af danskere, der har et mere detaljeret kendskab til demenssygdom, er således signifikant større hos danskere, der har kendskab til Demensvenkampagnen sammenlignet med dem, der ikke har. (se diagram 11).

Seks ud af ti danskere, der har set eller hørt om Alzheimerforeningens Demensven-kampagne ved at demens skyldes en sygdom i hjernen. For danskere, der ikke kender kampagnen, er det kun fire ud af ti. Og næsten to tredjedele af danskere over 18 år, der har kendskab til Demensven-kampagnen, ved at der er medicin, der kan forsinke nogle

¹¹ Andelen af respondenter der svarede "Stor viden" eller "Indgående viden" er 27 procent for respondenter, der både har kendskab til Demensven-kampagnen og som ikke kender en person med demens. For personer, der ikke har kendskab til Demensven-kampagnen og som ikke kender en person med demens er det 9 procent, der har svaret "Stor viden" eller "Indgående viden". Forskellen er signifikant med $P(95\%)$ værdi $< ,005$

demenssygdomme. Blandt danskere, der ikke kender til Demensven-kampagnen er det kun hver fjerde. (Se diagram 11).

Diagram 11: Viden om demens og kendskab til Demensven-kampagnen ¹²

Kilde: Alzheimerforeningen og YouGov 2018. * = forskel er signifikant

3. Om undersøgelsen

Undersøgelsen er gennemført for Alzheimerforeningen af analyseinstituttet YouGov. I 2018 blev der i alt gennemført 2008 CAWI-interview med danskere i alderen 18-74 år, i perioden 26. april - 6. maj 2018. I 2016 blev der i alt gennemført 2014 CAWI-interview med danskere i alderen 18+ år, i perioden 2. - 8. september 2016.

Data er indsamlet så det udgør et repræsentativt udsnit af den danske befolkning med udgangspunkt i målgruppen. Data er vejet på dimensionerne køn, alder og geografi på baggrund af et ideal fra Danmarks Statistik, således at resultaterne er repræsentative for befolkningen i relation til ovenstående målgruppe.

Rapporten er udarbejdet af Alzheimerforeningen på baggrund af data fra undersøgelsen. Konklusioner i rapporten er udelukkende Alzheimerforeningens.

¹² For spørgsmål – se note 6. Svarkategori med * er forskellen signifikant med en P(95%)værdi <0,005